

მზადებულა; ყურადღება მიექცის ტორფის წარმოებას და ხელი შეუწყოს მის განვითარებას.

ლებედევი უწყების მოქმედებაში ცალმხრივად მიდრეკილია. უწყების უმთავრესი ყურადღება ციმბირისაკენ და თურქესტანისაკენ არის მიქცეული, და ფულით ყველ გდადებაში ნათლად სჩანს, რომ იგი გამოკლებულია ახლად დასახლებულთა დასახარებად. გამოდის, თითქმის უწყებამ გადასახლებულთა დასახარებად უფლებები მიუთხრობა იქნებოდა. საბედნიეროდ საკანონმდებლო დაწესებულების უფლებითა დარღვევა არ მოხდა.

მიწათმოქმედებაში მთავარ გამოცდის თანამშრომელ რიგში უახსრებს შინაგარე გუნდით სიტუაციის გამო ვითომც მთავრობის სათანადო დახმარების დროს უნდა ჩუმად გაეყვანა კანონპროექტი, საკანონმდებლო დაწესებულების დაუკითხველად. მთავარგამგის ამხანაგ საქართველოს მთავრობის მიერ უნდა იქნებოდა. ვინც კი გადაათვლიერებდა ამ კანონპროექტს არ შეეძლო ეთქვა ის სიტუაციის, რაც შინაგარეგმა სთქვა. უწყებამ არასდროს არ უფიქრია კანონპროექტის რეალურ განხორციელება (მარჯვინთაში, მარცხინთაში ახლომდებარე უწყების წარმომადგენელი მემარცხენით მიმართავს: მე ვიმეორებ, რომ შინაგარეგს უფლება არა ჰქონდა და არ უნდა ეთქვა ის, რაც სთქვა. ჩემი და ფარული მოქმედება არ შეეფარდება იმის, რაც მოიფიქრა და დაამზადა მთავრობამ.

კარაულაოვი. ლაბარაკობის თავის ფორმის შესახებ, რათა თურგის ოლქში მოეწყოს დიდი ჰიდროტექნიკური ორგანიზაცია, ახლო მდებარე მიწების განაწესებულად.

სათათბირომ ხარჯ-აღრიცხვა მიიღო. მიიღო აგრედვე საბუჯეტო კომისიისა და კარაულაოვის ფორმულები.

საგენგომ მოახსენა ტუის დებარტამენტის ხარჯთაღრიცხვა. თუმცა ხეტუსი შემოსავლი უკანასკნელ ხანებში ძლიერ გაიზარდა, მაგრამ გაცილებით მცირედ ვიდრე სახლგარეკარდ. უწყებამ არ უნდა შეეშინებინა საქმის მოსაწყობად განზრახული ხარჯის მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ ტუის მცველების და ულსინიჩების რიცხვი საქმით არ არის. მესამე საათბიროს აზრის წინააღმდეგ, საბუჯეტის კომისია სურვილს გა-

მოსთქვამს, რომ ხაზინის განკარგულებით სამეურნეო საქმის წიგნდგენა და საქონლის სტრუქტურა, რომელიც ხელს შეუწყობს სახანო ტუის გაყიდვას საჩინად და შესაძლო დასახარებად. საქონლის სტრუქტურა აგრეთვე მეორე სტრუქტურის გასწვრივ არ კარგად მოწყობილი სატყეო განყოფილებას რომელიმე პოლიტექნიკუმში, ან დიპლომატიკის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტთან. ადგილობრივ თვითმმართველობებს უნდა ჰქონდეთ მეტი გავლენა მინიჭებული სილიანი ადგილობრისა და მხობლების გამაგრიებისათვის, გვეგის შედგენისა და განხორციელების დროს. გავარჩინის საკლმატოზაცია სადგურის საქმეები მოწყობისა და სადგურის გამგეობა დევექმედებარის სახანო მთავრე წყლების უწყებას.

ფოტინის აზრით, საქმის არ არის ახალი სატყეო უწყების შტატი. მოითხოვს მოსამსახურეთა მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ლებედევი აღნიშნავს ტუის გამოკლებული და ტუთა მოწყობის საქმის უფარვისად დაყენებას. უსაკვებურებს უწყებას, რომ იგი ცდილობს შემოსავალი გააძლიეროს, ხოლო ხარჯს ტუის საქმის გაუმჯობესებისათვის ერიდება. ამიტომაც ხეტუსი მრეწველობა სათანადოდ ვერ ვითარდება რუსეთში შედარებით იმ სიძლიერისა, რომელსაც რუსეთის ტყე წარმოადგენს.

მიღებულია ხარჯთაღრიცხვა და ფორმულა საბუჯეტო კომისიისა. მიღებულია ფორმულა **კრეცკაცია** — უწყებამ მიქციოს ყურადღება რომ ტუის მცველები, რომელიც ტუის სდარჯობენ, არ არის საქართველოში იმდენი, რამდენი სჭირდება. მათი დაწესება უნდა მოხდეს.

ბაგუაშვილი მოახსენებს სათანადო გადმოსახლებულთა სამართავლოს ხარჯთაღრიცხვას და აღნიშნავს, რომ გადმოსახლების უკიდრ წარსულ წელს. გადმოსახლებულთა რიცხვი იზრდება, უკან დაბრუნებულია კი მცირდება, დასასრულდ მომხსენებელი წინადადებას იძლევა, მიიღოს საბუჯეტო კომისიის ფორმულა, რომელშიც გამოთქმულია სურვილი, რომ შემუშავებული იქნეს გეგმა გადმოსახლების განაზრდა ქვეყნებისა—ციმბირში და თურქესტანში, რითიც ხელი შეუწყოს ამ ქვეყნების დასახლას სხვა სახელმწიფოდან მოსულ ხალხებისად და ამით შექმნას მაგარი საფარი რუსეთის სახელმწიფოებრივობისათვის.

სიმონოვი სინარულით ეგვებმა უწყების მოდერნიზაციას, რომელშიც გადმოსახლების საქმე სახალმწიფო მოქმედებად აქცია. უთითებს იმ მოსაზრებაზე, რომელიც უწყება უნდა ხელმძღვანელობდეს გადმოსახლების

დროს. გადმოსახლებული უნდა იქნეს, რაც შეიძლება, მიდრეკილი და არა მარტო ვემბოლები. ყირგიზებს იმდენი უნდა მიეცეთ მიწა, რამდენიც გადმოსახლებულთ.

რადგანაც გვიან იყო, სხდომა გადაიღო მეორე დღისთვის.

პოლიტექნიკუმი. საუწყებოთა შორის კომისიისაში კიდევ ერთი წევრი დანიშნა: გენერალ-ლეიტენანტი ვ. დ. გაბაშვილი. საუწყებოთა შორის კომისია დღეს მუშაობს შეუღლებად. პირველად კომისიის წევრნი ადგილობრივ დათავალიერებებ საბუჯეტოსა და ნათელის მიწებს.

ბაგუაშვილის განცხადებით, ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრებისა და ტუთა მოწყობის საქმის განხორციელებისათვის არსებული საკლმატოზაცია უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა.

გამოყენების დათავალიერება. 10 ივნისს მეფის მოადგილის თანამშრომელმა სენატორმა ე. ა. ვატკომ ქლაქის საქალბო საპროფესიო სასწავლებლის მოსწავლეებმა ნამუშევრის ნაწარმოებთა გამოფენა დათავალიერება. სენატორს დაუზღვენ ქლაქის გამგეობის წევრის თანამდებობის აღმოსავლენების მ. ა. ჯაბარია, ქლაქის სასკოლო კომისიის თავჯდომარე ი. ს. აღინაოვი და სასწავლებლის დირექტორი. სენატორმა ვატკომ გამოფენა დათავალიერებით დათავალიერა და მოიწონა.

სახანოტარო დათავალიერება. სახანოტარო ექიმმა და ზაბულდაგმა და ფერმალიმა ტერა-მანგულდესა კანეთისა, ჩერნომორისა და წინანდლის ქუჩებზე სავაჭრო-სამრეწვე-

ლო დაწესებულებანი დათავალიერეს, ზოგს ადგილას სახანოტარო წესების დარღვევა აღმოაჩინეს და განკარგულება მოახდინეს, ერთის კვირის განმავლობაში დევექტები მოსპო.

ახალი ახსები

ფოტინის

გაბაშვილის ა. ი. ველდოვილი მიძიდელ ავად არის. როგორც ექიმები გადმოგვეყვენ, მას გამოაჩნდა ველდის ნიშნები და სპირიტის მისი გაგზავნა სამეურნეო-ნათლო, მაგრამ შესასან. ნიუთერის ხელმოკლეობა ამის ნებას არ აძლევს. იმედია, ქართველი საზოგადოება დახმარების ხელს გაუწვდის დაავადებულ მგოსანს.

პოლიტექნიკუმი. საუწყებოთა შორის კომისიისაში კიდევ ერთი წევრი დანიშნა: გენერალ-ლეიტენანტი ვ. დ. გაბაშვილი. საუწყებოთა შორის კომისია დღეს მუშაობს შეუღლებად. პირველად კომისიის წევრნი ადგილობრივ დათავალიერებებ საბუჯეტოსა და ნათელის მიწებს.

ბაგუაშვილის განცხადებით, ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრებისა და ტუთა მოწყობის საქმის განხორციელებისათვის არსებული საკლმატოზაცია უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა.

გამოყენების დათავალიერება. 10 ივნისს მეფის მოადგილის თანამშრომელმა სენატორმა ე. ა. ვატკომ ქლაქის საქალბო საპროფესიო სასწავლებლის მოსწავლეებმა ნამუშევრის ნაწარმოებთა გამოფენა დათავალიერება. სენატორს დაუზღვენ ქლაქის გამგეობის წევრის თანამდებობის აღმოსავლენების მ. ა. ჯაბარია, ქლაქის სასკოლო კომისიის თავჯდომარე ი. ს. აღინაოვი და სასწავლებლის დირექტორი. სენატორმა ვატკომ გამოფენა დათავალიერებით დათავალიერა და მოიწონა.

სახანოტარო დათავალიერება. სახანოტარო ექიმმა და ზაბულდაგმა და ფერმალიმა ტერა-მანგულდესა კანეთისა, ჩერნომორისა და წინანდლის ქუჩებზე სავაჭრო-სამრეწვე-

ლო დაწესებულებანი დათავალიერეს, ზოგს ადგილას სახანოტარო წესების დარღვევა აღმოაჩინეს და განკარგულება მოახდინეს, ერთის კვირის განმავლობაში დევექტები მოსპო.

ახალი ახსები

ფოტინის

გაბაშვილის ა. ი. ველდოვილი მიძიდელ ავად არის. როგორც ექიმები გადმოგვეყვენ, მას გამოაჩნდა ველდის ნიშნები და სპირიტის მისი გაგზავნა სამეურნეო-ნათლო, მაგრამ შესასან. ნიუთერის ხელმოკლეობა ამის ნებას არ აძლევს. იმედია, ქართველი საზოგადოება დახმარების ხელს გაუწვდის დაავადებულ მგოსანს.

პოლიტექნიკუმი. საუწყებოთა შორის კომისიისაში კიდევ ერთი წევრი დანიშნა: გენერალ-ლეიტენანტი ვ. დ. გაბაშვილი. საუწყებოთა შორის კომისია დღეს მუშაობს შეუღლებად. პირველად კომისიის წევრნი ადგილობრივ დათავალიერებებ საბუჯეტოსა და ნათელის მიწებს.

ბაგუაშვილის განცხადებით, ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრებისა და ტუთა მოწყობის საქმის განხორციელებისათვის არსებული საკლმატოზაცია უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა.

გამოყენების დათავალიერება. 10 ივნისს მეფის მოადგილის თანამშრომელმა სენატორმა ე. ა. ვატკომ ქლაქის საქალბო საპროფესიო სასწავლებლის მოსწავლეებმა ნამუშევრის ნაწარმოებთა გამოფენა დათავალიერება. სენატორს დაუზღვენ ქლაქის გამგეობის წევრის თანამდებობის აღმოსავლენების მ. ა. ჯაბარია, ქლაქის სასკოლო კომისიის თავჯდომარე ი. ს. აღინაოვი და სასწავლებლის დირექტორი. სენატორმა ვატკომ გამოფენა დათავალიერებით დათავალიერა და მოიწონა.

სახანოტარო დათავალიერება. სახანოტარო ექიმმა და ზაბულდაგმა და ფერმალიმა ტერა-მანგულდესა კანეთისა, ჩერნომორისა და წინანდლის ქუჩებზე სავაჭრო-სამრეწვე-

ლო დაწესებულებანი დათავალიერეს, ზოგს ადგილას სახანოტარო წესების დარღვევა აღმოაჩინეს და განკარგულება მოახდინეს, ერთის კვირის განმავლობაში დევექტები მოსპო.

ახალი ახსები

ფოტინის

გაბაშვილის ა. ი. ველდოვილი მიძიდელ ავად არის. როგორც ექიმები გადმოგვეყვენ, მას გამოაჩნდა ველდის ნიშნები და სპირიტის მისი გაგზავნა სამეურნეო-ნათლო, მაგრამ შესასან. ნიუთერის ხელმოკლეობა ამის ნებას არ აძლევს. იმედია, ქართველი საზოგადოება დახმარების ხელს გაუწვდის დაავადებულ მგოსანს.

პოლიტექნიკუმი. საუწყებოთა შორის კომისიისაში კიდევ ერთი წევრი დანიშნა: გენერალ-ლეიტენანტი ვ. დ. გაბაშვილი. საუწყებოთა შორის კომისია დღეს მუშაობს შეუღლებად. პირველად კომისიის წევრნი ადგილობრივ დათავალიერებებ საბუჯეტოსა და ნათელის მიწებს.

ბაგუაშვილის განცხადებით, ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრებისა და ტუთა მოწყობის საქმის განხორციელებისათვის არსებული საკლმატოზაცია უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა. ტუის ტუის სტრუქტურის კომისიაში წევრების რიცხვი უკმაყოფილოა.

გამოყენების დათავალიერება. 10 ივნისს მეფის მოადგილის თანამშრომელმა სენატორმა ე. ა. ვატკომ ქლაქის საქალბო საპროფესიო სასწავლებლის მოსწავლეებმა ნამუშევრის ნაწარმოებთა გამოფენა დათავალიერება. სენატორს დაუზღვენ ქლაქის გამგეობის წევრის თანამდებობის აღმოსავლენების მ. ა. ჯაბარია, ქლაქის სასკოლო კომისიის თავჯდომარე ი. ს. აღინაოვი და სასწავლებლის დირექტორი. სენატორმა ვატკომ გამოფენა დათავალიერებით დათავალიერა და მოიწონა.

სახანოტარო დათავალიერება. სახანოტარო ექიმმა და ზაბულდაგმა და ფერმალიმა ტერა-მანგულდესა კანეთისა, ჩერნომორისა და წინანდლის ქუჩებზე სავაჭრო-სამრეწვე-

ბის მართვისა სამკითხველთადაც და სხვა. 1912 წელს შემოსავალი ჰქონია 431 მ. 32 კაპ. აღდენივ ხარჯი. დანარჩენ განყოფილებათა შესახებ ცნობებს ხელ დავებედავ.

ბუნებისმეტყველო და ექიმთა მეცნიერებათა კრებზე დასწრების უფლება მიეცათ სახალხო განათლების უწყების სახელდავგო პერსონალს. გზის ხარჯი მათ მიეცემათ სასწავლებლების სპეციალურ თანხიდან.

უმაღლესმა მთავრობამ ნება დართო ტფილის ჩამოვიდნენ ენათლებლები კრებზე მონაწილეობის მისაღებად და ტფილისში იცხოვრონ კრების დასრულებამდე.

სასწავლებლებში

ტფ. დედათა საფერშლო სასწავლებელი წელს 15 ქალბა გაათავა და ფერშლო-ბებრა ქალის მიწაშია მიიღო. ამათში ქართველი ერთთა: კაციაშვილი.

ტფ. პირველი საკომერციო სასწავლებელი წელს 5 ქართველმა გაათავა. მათი გვარები: ა. გველიშვილი, ვ. გიგულაშვილი, ლ. კანელაძე, ი. კუხალიაშვილი და პ. რატიშვილი.

სკოლის რევია. განვილი მისში ქ. შ. წ.-კოხვის გამოცელებულ საზოგადოების გამგეობის წევრმა ფ. მეგლაძემ გამგეობის დავლებით ატენის (გორის მარა) სკოლა დათავალიერა, რომელსაც წ.-ქ. საზოგადოება ინახავს. მანამეგლაძემ რევიაში შესახებ გამგეობის მოხსენება წარუდგინა, რომელშიც აღნიშნავს, რომ სკოლაში მასწავლებელ მაქსიმე მარკოზაშვილის წყალობით სწავლა მერტა სსურველ ნიდაგზეა დაყენებული. დასასრულ რევიაში დასძენს, რომ სკოლის არსებობა, რომელიც დღემდე სათუთო იყო, აუცილებლად უზარუნველ უნდა იქმნენ. გამგეობამ მოისინა მოხსენება და დაადგინა, სკოლა არ დახუროს.

ტფ. ვათა მეოთხე გიმნაზიაში ვგამენები დასრულდა. სასწავლებელი გაათავა 31 კაცმა ამთში ქართველი სამთა: ლ. დავითაშვილი (ოქროს მედლით გაათავა), ი. ილიურიძე ა. მანათაძე.

ტფ. ქალაქის სახში

10 ივნისს კრება. კრება იწყება საღამოს 8 საათზე ქალაქის მოურავის ა. ი. ზაგინაოვის თავჯდომარეობით.

თავმჯდომარე პასუხს აძლევს რამდენიმე შეკითხვებზე, რომელიც წინა კრებაზე შეტანეს ხმოსნებმა და შედგენ დასწრეთ აცნობებს: დღეს ამბობს იგი: კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველისაგან მივიღე წერილი, რომლითაც იგი ხმოსნებს იწვევს ქართული გიმნაზიაში გამართულ საპატივგო გამოფენის დასთავალიერებლად. უნდა აღვნიშნო, რომ გამოფენა ფრიად

თუშები რა გათი

ნენ-ნემ უშებანი

თუშეთი მდებარეობს კავკასიონის მთებს იქით ჩრდილოეთის მხრით, სადაც შეიძლება გადასვლა სამი გზით: პირველი მთავარი მიდის ლეჩურის ხეობაზე (თელავის მარა), ნაქრალისა—დიდ-გვერდის და სამკარნის მთაზე და შვეა სოფელ ვესტროში და სახლოლოში; მეორე—პანისის ხეობაზე, გადივლის ტბათანას, სადაც ზაფხულში ცხოვრობენ წოვა-თუშები, აღაზნის თავს ანუ ბორბორის მთას და შედის სოფ. აღის-გარში; მესამე მიდის დიღოეთზე, (დალისტინის ოლქი), შეივლის სოფელ საბუზე (თელავის მარა), გაივლის ყაბორის მთაზე, დიდობის სოფლებს ხუფრასა და ხიტრანოზე, სადუცის მთაზე, ვესტროს ვაკეზე, და შედის სოფელ ოპალიში.

მთელი თუშეთი უსდგება ექვსი საზოგადოებისაგან: ილიურთისა, ჯვარბოსლისა, ნაკობისა, ოპალიის, დარბოსლისა და ფარსისა. სულ ორმოცდა ოთხი საფეოლოა, რომელშიც ირიცხება ორი ათას კომალამდე თოთხებტი ათას თულამდე ორივე სტესისა. მთელი თუშეთი განიყოფება სამ თემად: ილიურთა—ჯვარბოსლის საზოგადოებანი იწოდება გომეწერად, ოპალია—ნაკობისა—ჩაღმად, და დარბოსი—ფარსისა პირიქითადა. ჩაღმა—გომეწერად და პირიქითს ჰყოფს. ნაკობისა. ჩაღმა—გომეწერად მომდინარეობს აღაზნის, რომელიც აწუტის მთიდან იწყება.

თუშები მომთაბარო ხალხია; სექტემბრიდან მაისის შუა რიცხვებამდე აღვანი სცხოვრობენ, დანარჩენ

დროს კი თუშეთში, სადაც მიუღობიარებიდან ცხვარი და სხვა საქონელი; ბევრი ოჯახი სახამირად ორად იყოფა, ზოგნი აღვანში ჩამოდიან და ზოგნი კი მთაში რჩებიან; სახამირად თუშეთში კაცები ძლიერ ცოტანი რჩებიან, ისიც მოხუცებულები, შეხვდებით ისეთ პირსაც, რომელიც ბარად არც კი ჩამოსულა და თავისი სიცოცხლე მთებში გაუტარებია.

მეორე და წყალი თუშეთში შეუღლებულია. ადგილი ცივია და დენობისთვის პირველიდან მაისის დამდებამდე ყოველივე მიმოსვლა თოვლიანობის გამო შეწყვეტილია. სოფლები განუწვავალია მთის კალთებზე ზევისაგან უშიშარ აღვას, ზოგნიერთი სოფელი განუწვავალია სამიშ ფრიალოზე, თითო სოფელი უსდგება ათიდან არა უმეტეს სამოცი კომლისა. ნახლები ნაშენები და დახურულია ნაქრალი სიზი ქვირთ, კედლების ისე თანაბრად და სწორად, რომს აუვანილი, რომ უცხო თუშის მთელი კედელი ერთის კვისაგან შემდგარი იყვნება; შენობები მომეტებულ ნაწილად ერთ ხარბულიანება, ქვეშ გამოუტრები, ათითხუთმეტე წელიწადია, რაც ორ ხარბულიანი შენობების კეთება შეეძლებოდა და ამ ბოლო ხანებში ძლიერად გაზარდა.

თავი დავანებოთ გარეგნულ შეხედულებას და შევიხედოთ შიგნით—სახლში. შეგვალ თუ არა შინ, შენს ყურადღებას მიიქცევს სისუფთავე; მშენებლის ფარდებით კობტრად დაფენილი ტახტი, ავეჯით მოწყობილი ოთახი. შეხვდებით უზარმაზარს, თითქმის სამო-ოთხი არშინის სივანე შუკას მრავლის უჯრებით, სადაც იხანება ქუჩქულებობა და სხვა საქონო ნივთები.

თუშები სავრაოდ საქონლის მომენებას მისდევენ და ქართველთა სხვა ტომთან შედარებით ძლიერ მიდრეკილი არიან. ყველაწარს სოფლები საქმეს დედაკები აკეთებენ; მშენებრივად იციან ფარდაგების და საოხე შალღის ქსიავე, ნაბდების თელვა, მკა-თიბვა და სხვა; ასე რომ, როგორც მამაკაცს, ისე დედაკაცს თავით-ფეხამდე საკუთარი ნაწარმოებია აცვია; იწვიანად იქნება ისეთი თუში, რომ სამი-ოთხი ხელი ჩოხა-ახალუხი არ ჰქონდეს. ჩაქმა-დახურვა კობტად იციან, უყვართ იარაღის ტარება და კარგი საჯდომი ცხენების ყოლა. დედაკები ჯუხის იცვენ, ქალი-ბძლები გულზე ატარებენ ვერცხლის სამკაულს, თავზე მან შილ მხურავთ; ქალები თხის რამდენიმე მწვინად იწვიან, ვათხვეების შემადგე კი კავებან იყენებენ.

თუშები დინჯი ხასიათის ხალხია, ძაფე წარა-მარა ლაბარაკი, ლანდი-საგინება და ტრახანი, ქორი და ქალიწრობა. ამასთანავე თუში შეუბოვარი, გულადი და თავდადებულთა. თუშებს საზოგადო პირველი ადგილი ეკუთვება ვეკაკობაში, რომელიც გიმრებიც: ზეზუა, შეთე, დანიში და სხვანი კრიკაში ედგენენ შამილს და შიშის ზარს სცვენდენ ლეკებს. ხელმწიფთა ომში თუშს ვთარავინ იყარებოდა. ომის დროს მათ ჩვეულებად ჰქონდათ, მოკლე ომების მარჯვენა ხელის მოკრა, ურომლისოდაც სახელი არ იყო; მე თვითონ მასხოს სოფელ ილიურთაში მცხოვრები, ორივე თვითთ უსინათლო, გამიჩენილი მეომარი იყო წულქაძე, რომლის სახლის კედელზედც ეკიდა რამდენიმე ლეკი მარჯვენა ხელი; რომ ხელის მოკრა ჩვეულებად იყო მიღებული, ამას

ამტკიცებს ძველებური თუშური ლექსი, რომელშიც ზეზუა გფრინდული ეუნებდა ხევისრის ნასკაურითეს: ზელ მოქვარ, ნასკაურითევე, უხელოდ სახელ არ არსო.

თუშები ძლიერ სინდისიანი და მონათესავე ხალხია: ტყეში, წიქელში, ში, ძროხაში თუ ზეზუარად მომეტებულ ნაწილად დედაკები მარტოდ-მარტო დიარებობენ, მაგრამ ერთი მგალობის კი არა ყოფილა მათში ძაძალობისა და შეუჩაცხუფისა; თუ კი ოდესმე ასეთი რამ მომხდარა, თითოთ სხევენებელი და სლანძავე გამხდარა.

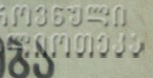
ძველი ჩვეულებანი აქამდე თითქმის უცვლელად აქეთ დაკული. მაგალითად: მშობლები შეილებს ნიშნავენ მათს დაუსწრებლად—ვაყვ და ნიშნულთან მისვლად არ შეუძლიან და არც ქალი დაინახება. ვაჭის ნათესაობა საძილოს სანიშნოდ მიუტარენ ხოლმე ფულის შემღებისადაგვარად; ქორწილი სამათს დღეს ვასტანს ხოლმე, ხშირად ორას სულამდის წვეული არის ხოლმე ქორწილში, რომელიც სიმღერა-თამაშობას საზღვარი არა აქვს, გვირგვინს ორდღემდე არ მოხსნიან, მთვე-დღეაფლისათვის გადალოცვა ფულით თუნათვითი ჩვეულება არის დადებულა; პატარაძალია ქმრის სავარეულობა ვაჭებს ყველას წინდებს არუქებს; იგინიც სასოვრად აძლევენ რამე ნივთს, ხშირად კი ბეჭეტენ.— პატარაძალი ერთ წლამდე პირისახეს არავის დაწახვებს, განსაკუთრებით კი ქმრის სავარეულობს. ამ ბოლო დროს, ცოტა არ იყოს, თანდათან ირღვევა ეს ჩვეულება.

ჯვარის-წერის მეორე დღეს ქალბძლები პატარაძალს თულუხით ხელში სიმღერა-თამაშით წაყვანენ სო-

ფლის წყაროზე, ვათამ გზის შესასწავლად, ააქვინებენ წყლით და სიმღერითვე მზრუნველნიან სახლში.— ქორწინების რამდენიმე დღის შემდეგ, მეფე რამდენიმე ნათესავი პატარაძალს წაყვანს სამომლოში, აქვთის საბრუნებლად, რომელთაც ავილებენ შემდეგი სიმღერით: ზალო (ე. ი. ბალო) ბეღითამც ვივახვალ, ბელსამც მოგვიტან ტერეფითა—ო; სიძესქლოეურისას მიქქს იმდენი პურ-ღვინო, რომ მისვლის დამეს წვეულები უნდა ყეთო.

რძალი დედამთელ-მამამთილს და მზღებს სახელს არ დაუძახებს, დედამთილს ეძახიან ჰქლოა, მამამთილს კი მამამთილოა, მასლს ჰქლოა. დედამთილ-მამამთილიც და ქმრის ნათესავობაც მომეტებულ ნაწილად ეძახიან ზალოსა, სახელს იწვიანად ეტყვიან. პატარაძალი ერთ წლამდე კაცებს ხმას არ ვასტეს, მათგან ყველა დასაქმებულ რასმდე ამოუღებლად აკეთებს; სტუმარს რძალი მიგვებდა, ცხენს ჩამოართმევს და მოუვლის, ხელ-პირს და აბანინებს და თუ სველი ტანისა მისი ან ფეხისა ცივლი ექნება, გაუშრობს, წყლისთვის ცხენს მოაგვებს, მოაგვებს და სხელი ნუ მოგეზლოსოა, თუ პირველი თასს არ გამოსცლის, მეორე არ ჩამოართმევს, ქულს მოხდის და შეეფიქვება: ზელო შეუქციეო, ე. ი. ხელმეორედ დალოცო, ისიც ქულს დაიხუროვს და უახსურებს: ზელო მტრისა მოგცესო. თუ პირველი თასს არ გამოსცლის, დააპირკავებს და ეტყვის: ჩვერე მტერი დაველიო—ო. სადგომ სახლში ლოჯინობა მიღებული არ არის და ახლო მელოჯინებს სახლის განათვლამდე არავინ მიეკარება; თვითონ ახლად მშობიარე კი ექვს ვკვირად არც ხალხში და არც სალოცვე ნიშნის ახლო არ ვავილის, გაუშინდურდება.

მივიცალბულს თავით არავს, წყლის, მატულა და მარბოს უდაგვენ, საგზავი დასქორტებო; ცილი ქმარს არ იტრებ, სირცხვილად არის მიღებული, მოტირალი ხალხი პირისუფლთან უქვევლად შესწევარიც მთავ, რომლითაც დიდ დახმარებას უწყვენ იმ დროს. პირისუფალი რამდენიმე თვის განმავლობაში ყოველ შაბათობ

საინტერესოა და მისი დათვალვით... შვიდიდან დღის 10 საათიდან...

ამის შემდეგ თავდადებულ კითხვ... ლობი ქალაქის საგანმანათლებლო...

შემდეგ საბჭო ისმენს ქალაქის... მოუწოდებს ცნობას შრომის ბიუროს...

ეს ცნობა საბჭომ მხედველობაში... მიიღო.

განსახილველია საკითხი; მიეცეს... თუ არა უფლება ტრამვაის დირექციას...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ენფიანჯიანი. ამიტომ დირექციას... მიეცეს უფლება, დიზელის დასდგას...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ამიტომ დირექციას მიეცეს უფლება... დიზელის დასდგას იმ პირობით...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ენფიანჯიანი. ამიტომ დირექციას... მიეცეს უფლება, დიზელის დასდგას...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ჩვენის მხრით რამდენადმე არა კე... თოლ-სინდისიერება იქნებოდა.

ბნ. ბაბოვი. თუ დირექციას ძველ... დის მანქანების აღება და ახლები...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ენფიანჯიანი. ამიტომ დირექციას... მიეცეს უფლება, დიზელის დასდგას...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ვინ იცის, ვინ დაიღვამს ყუთის გა... მგობის თავმჯდომარის ადგილზე.

ბნ. ბაბოვი. თუ დირექციას ძველ... დის მანქანების აღება და ახლები...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ენფიანჯიანი. ამიტომ დირექციას... მიეცეს უფლება, დიზელის დასდგას...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

საათზე, ხოლო საღამოთი—7½ სა... ათზე ქაიზულ თეატრისა, დღითა...

ბნ. ბაბოვი. თუ დირექციას ძველ... დის მანქანების აღება და ახლები...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ენფიანჯიანი. ამიტომ დირექციას... მიეცეს უფლება, დიზელის დასდგას...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

გუშათა ცხოვრება

გუშინდელ გაზეთში შეცლო... მით იყო აღწერილი, რომ ქიათუ...

ბნ. ბაბოვი. თუ დირექციას ძველ... დის მანქანების აღება და ახლები...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ენფიანჯიანი. ამიტომ დირექციას... მიეცეს უფლება, დიზელის დასდგას...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

ბნ. ვსელაფოროვი. მიეცეს... დირექციის დიზელის დადგენის...

ქათამის სადგომ-გაგე... ლუ ბანის რეზინაგულ... თა პრეპ

მოგესხებათ, ქუთაისის არჩვენ... ნის საქმე—თუ თვით არჩვენების...

ბნ. ა. ბაბოვი. 10 წლის სარგებე... რისთვის უნდა იქნას, მაშინდელ...

ბნ. ა. ბაბოვი. თუ ცნობა 85,000... მან. შესახებ კერძო ცნობა და რაიმე...

